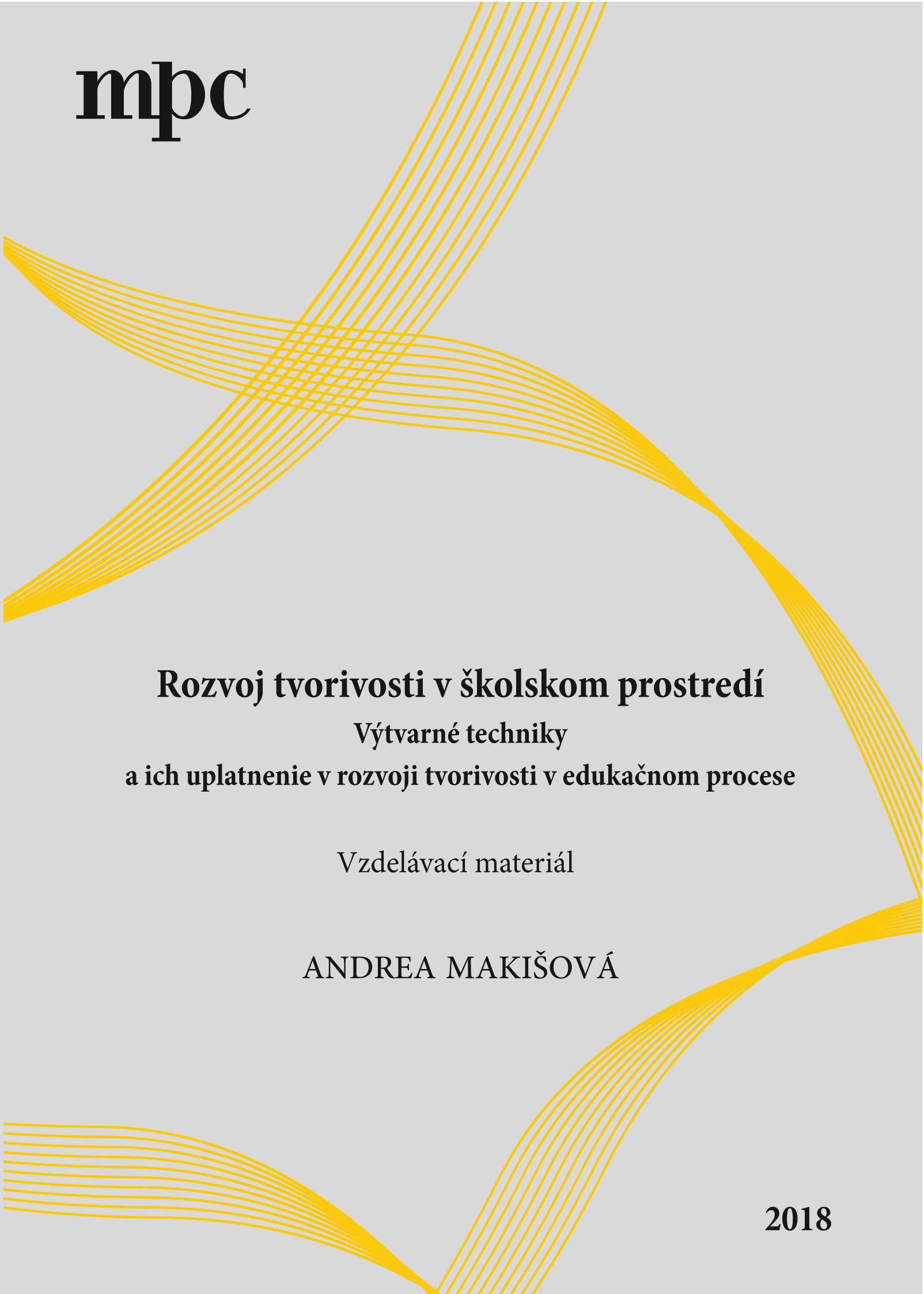

The background features several decorative, wavy yellow lines that sweep across the page from the top right towards the bottom left, creating a sense of movement and design.

mpc

Rozvoj tvorivosti v školskom prostredí
Výtvarné techniky
a ich uplatnenie v rozvoji tvorivosti v edukačnom procese

Vzdelávací materiál

ANDREA MAKIŠOVÁ

2018

ROZVOJ TVORIVOSTI V ŠKOLSKOM PROSTREDÍ

**Výtvarné techniky
a ich uplatnenie v rozvoji tvorivosti v edukačnom procese**

Andrea Makišová

Bratislava 2018

Výtvarná výchova je predmet, ktorý rozvíja osobnosť prostredníctvom skúseností získaných priamo výtvarnou činnosťou a aktivitou, zážitkov z tvorby a sebavyjadrovania. Výtvarná výchova vychádza zo spontánneho detského prejavu a nadväzuje na prirodzený záujem človeka o výtvarné vyjadrovanie svojich predstáv, bohatosť detskej fantázie, obrazotvornosť, zvedavosť a schopnosť objavovať nové možnosti. Žiaci hrovou formou spoznávajú vyjadrovacie prostriedky vizuálnych umení a formou výtvarných činností sa stretávajú s tradičnými i novými výtvarnými disciplínami. Motivácia, inšpirácia, technika a nápad – to sú slová, ktoré by mali byť základom každej hodiny výtvarnej výchovy. Faktom je, že žiakov musí hodina výtvarnej výchovy baviť. Ďalšou podstatnou súčasťou výtvarnej výchovy je technika, ktorú pedagóg volí. Každý poznáme nejakú tradičnú techniku – kresba, maľba atď. Z vlastnej skúsenosti ale vieme, že netradičné techniky bavia nielen deti, ale aj dospelých o trochu viac. Pre učiteľa bývajú zväčša náročnejšie a pre žiakov zábavnejšie.

NÁMETY AKTIVÍT:

Aktivita č. 1

Veková skupina žiakov: 4. ročník

Časová dotácia: 90 minút

Cieľ: Zoznámenie sa so starou maliarskou technikou, rozvoj tvorivosti a fantázie, rozvoj výtvarných schopností

Výtvarná technika: Enkaustika

Realizácia: Uvedená technika je náročná na realizáciu z dôvodu zvýšenej miery bezpečnosti pri práci s horúcou žehličkou

Pomôcky: ukážky obrázkov vytvorených technikou enkaustiky, kriedový papier, kuchynské utierky, farebné voskovky

Motivácia: Najskôr predvediem krátku ukážku techniky (obrazy vytvorené enkaustikou), predstavím pomôcky, ktoré budem potrebovať a s ktorými budeme pracovať.

Enkaustika je maľba horúcim voskom, žehličkou, perom. Technika, ktorou sa maľovalo už pred 2500 rokmi. Zabudnutá, znovu objavená vďaka technickej revolúcii, o poznanie zjednodušená. Jedným z mnohých umelcov, ktorí dokázali oceniť jej úžasné kvality, bol aj Pablo Picasso. Umelci ju uplatňujú hlavne v abstraktnej, modernej tvorbe, no je možné ňou tvoriť napríklad aj krajinky. Kto jej príde na chuť, už sa jej nevzdá.

Výhody:

- veľmi rýchla technika
- schne takmer okamžite
- ak nie je aplikovaná na mäkký povrch, tak nepraská
- je farbastála, vode odolná
- keď je to potrebné, maľba môže byť aj mierne plastická
- vosk je príľnavý na mnohé povrchy – drevo, sklo, keramiku, papier, plátno

- prevedenie môže byť matné alebo lesklé, záleží od konečnej úpravy
- dielo je možné pretvárať donekonečna, až kým nie je autor úplne spokojný
- tvorca má k dispozícii širokú škálu pracovných nástrojov, ako môže vosk nanášať, preto je táto technika ozaj širokospektrálna a to „pravé orechové“ si v nej nájde každý
- s touto technikou je možné dosiahnuť efekty, ktoré sú s inou technikou nedosiahnuteľné
- použitie prírodných materiálov (vosk je z 80 % včelí, zvyšok tvoria pigmenty) v širokej farebnej škále. Je možné ho ďalej miešať, takže vznikne nekonečná škála odtieňov.

Tipy:

Maľba enkaustickým perom – pero s vymeniteľnými nadstavcami je ideálny nástroj na vytváranie malých diel, ale aj dotváranie detailov v už hotových dielach.

Maľba enkaustickou žehličkou – žehlička nám umožňuje napr. nanášanie podkladu, maľovanie menších obrazov, ale slúži aj ako pomôcka na topenie vosku pri ďalších variantoch enkaustického maľovania.

Maľba teplovzdušnou pištoľou – pomocou žehličky nakvapkáme vosk a rozfúkame pištoľou. Takéto dielo je do veľkej miery náhodné, ale rozhodne stojí tento variant enkaustiky za vyskúšanie. Výhodou je, že sa ňou dajú tvoriť aj diela väčších rozmerov.

Maľba na sklokeramickej doske – je tiež veľmi zaujímavý variant, ktorý nám ponúka možnosť využiť ďalšie pomôcky na tvorbu. Sú to napr. prírodné štetce, takže komu je blízka klasická maľba, má možnosť sa realizovať. Ďalej sú to rôzne škrabky, penové valčeky, pečiatky...

Obr. 1 Ukážka

Obr. 2 Ukážka

Obr. 3 Ukážka

Aktivita č. 2

Veková skupina žiakov: 4. ročník

Časová dotácia: 90 minút

Cieľ: Vytvárať vnútorný farebný priestor výtvarného diela, zoznámenie sa s maliarskou technikou mramorovanie, rozvoj tvorivosti a fantázie, rozvoj výtvarných schopností

Výtvarná technika: Mramorovanie

Realizácia: Uvedená výtvarná technika vychádza zo staršej výtvarnej techniky za použitia olejových farieb a ich vlastností. V podmienkach školy je efektívnejšie využiť na techniku mramorovanie penu na holenie.

Pomôcky: pena na holenie, akrylové farby, kuchynské utierky

Motivácia: navodenie príjemnej atmosféry, relaxačná hudba

Postup: Na plastovú táčku dáme penu na holenie, ktorú rozotrieme pomocou špajdle, do peny na holenie po kvapkách rôzne pridávame akrylovú farbu. Výkres položíme na penu na holenie a otláčime. Zbytočnú penu z výkresu odstránime.

Uvedená technika je pre žiakov veľmi zaujímavá z dôvodu vytvárania rôznych farebných variácií.

Obr. 4 Ukážka

Obr. 5 Ukážka

Obr. 6 Ukážky

Aktivita č. 3

Veková skupina žiakov: 3. ročník

Časová dotácia: 90 minút

Cieľ: Použitie známych vecí netradičným spôsobom pri maľbe, rozvoj kreativity, fantázie a farebného cítenia

Výtvarná technika: Maľba špagátom

Realizácia: v triede, výroba pozdravov

Pomôcky: špagát, akrylové farby

Motivácia: Na čo všetko nám môže slúžiť špagát?

Postup: Do misiek si dáme rôzne farby zriedené s trochou vody. Špagáty namočíme vo farbe a vložíme do preloženého výkresu A4. Konce špagátu sú suché. Po preložení potiahneme za konce a špagát z výkresu vytiahneme.

Obr. 7 Ukážka

Obr. 8 Ukážka

Aktivita č. 4

Veková skupina žiakov: 3. ročník

Časová dotácia: 90 minút

Cieľ: využitie papiera, vytvorenie 3D obrázkov

Výtvarná technika: Quilling

Realizácia: v triede

Pomôcky: nastrihané prúžky papiera

Motivácia: vytvorenie jarnej dekorácie

Postup: Je to efektná papierová technika. Jej použitím vznikajú krásne priestorové obrázky alebo 3D objekty. Najskôr je nutné vytvoriť dieliky – jednoduchým točením papierových prúžkov, z ktorých skladáme obrazce. Je využiteľná pri mnohých príležitostiach.

Výhody:

- finančne nenáročné
- ekologické
- veľmi široká dostupnosť papierového materiálu
- vytvára priestorový efekt, ktorý vynikne správnym nasvietením výrobku
- výrobky sú ľahučké a dajú sa umiestniť na akýkoľvek povrch
- technicky nenáročné na spracovanie
- po zalakovaní, napr. lepidlom na decoupage, sú výrobky pevné a trvanlivé

Obr. 9 Dve ukážky

Obr. 10 Ukážka

Názory a predstavy, ktoré majú učitelia o netradičných výtvarných technikách, sú rôzne. U niektorých sú bežnou súčasťou výučby, u druhých nie, avšak v dnešnej dobe je v školách zrejmé, že tieto techniky sa objavujú úplne všade a učitelia často ani netušia, že ich technika je netradičná a rozvíjajúca vo veľkej miere tvorivosť a fantáziu. Pri kreslení vytvárame niečo nové a tvorenie prináša človeku radosť. Dáva mu pocit uspokojenia a radosť zo sebavyjadrenia. Nie nadarmo sa kreslenie používa v arteterapii, pretože je už dávno známe, že umenie lieči.

Text © Mgr. Andrea Makišová

ROZVOJ TVORIVOSTI V ŠKOLSKOM PROSTREDÍ
Výtvarné techniky
a ich uplatnenie v rozvoji tvorivosti v edukačnom procese

Vydalo Metodicko-pedagogické centrum v Bratislave, Ševčenkova 1128/11, 850 05 Bratislava,
www.mpc-edu.sk, v roku 2018 ako 1. vydanie s počtom strán 8.

Redakčná úprava: Mgr. Terézia Peciarová
Grafická úprava: Ing. Monika Chovancová